

15.Taktons

**BILTEN
2015**

Интервју: Матјаж Цулиберг

ТАКТОНС ЈЕ МОЈ!

Матјаж Цулиберг је редован учесник Тактонса. Први пут је „некадашњи“ тон-мајстор РТВ Словеније и „бивши“ експерт у Европској радиодифузној унији (EBU) јер је однедавно у пензији. На Тактонсу је активан као и раније. Разговарали смо са њим после првог дела његовог предавања члановима жирија о примени параметара у методологији оцењивања снимака.

Један сте од ветерана Тактонса. Каква осећања имате када долазите у Нови Сад?

- Све ми је драже, зато што сваки пут видим више учесника на овим предавањима. То значи да радимо добро и да та предавања о параметрима за оцењивање снимака имају смисла...

Одговорили сте ми шта Тактонс значи за Вас више у професионалном смислу. Питање је било личније, с каквим осећањем долазите на Тактонс?

- А, то је нешто сасвим друго! Како да вам кажем... Тактонс је мој! (смех) Је ли то довољно?

Апсолутно! Као тон мајстор имате афинитет према озбиљној, тј. класичној музици. Које су замке у које тон-мајстор може да упадне снимајући ту врсту музике? На шта обратити пажњу?

- Дobar тон-мајстор је онај који се не примети на снимку! Ако ја направим добар звук, нико не прича о томе, већ сви причају како је музика добра. Ако почну да причају о звуку, значи да ја нисам добро урадио посао. Моја звучна слика и моја естетика мора да буде као слика свих слушаца у дворани. Тон-мајстор мора да поштује музичаре и певаче. Певачи певају и слава иде њима, а тон-мајстор мора да буде у позадини и да је неприметан!

Као и добар судија на фудбалској утакмици! На предавању ми је било послебно занимљиво кад сте рекли како је најважније да су микрофони добро постављени. Онда су друге интервенције излишне...

- Да. Имате добар оркестар, школоване музичаре који се 20–30 година баве усавршавањем свог тона и онда дођем ја и погрешно наместим микрофон, погрешно окренем филтере, нешто погрешно урадим

Interview: Matjaz Culiberg

TAKTONS IS MINE!

Matjaz Culiberg is a regular TAKTONS participant. For the first time he is the „former“ sound engineer of RTV Slovenia and the „former“ expert at the European Broadcasting Union (EBU), since recently retired. At TAKTONS, active as before. We talked to him after the first part of his lecture to members of the jury on the application of the parameters in the methodology of assessment of sound records.

You are one of the TAKTONS veterans. What feelings do you have while coming to Novi Sad?

- I feel pleased because each time I come I see more and more participants in these lectures. This means that we are doing well and that the lectures on the parameters for assessing the sound recording make sense ...

You answered me what Taktons meant for you more in professional sense. The question was more personal, concerning your feelings at arrival to Taktons?

- It's something completely different! How should I say to you... Taktons is mine! (Laughs) Is that enough?

Absolutely! As a sound engineer you have affinity for the classical music. What are the pitfalls that sound engineer can hack recording that kind of music? On what to pay attention?

- Good sound engineer is the one who does not notice the video! If I make a good sound, no one talks about it, but everyone is talking about how good the music is. If you start talking about sound, it means that I have not done a good job. My sound image and my aesthetics has to be reflection of all the listeners in the hall. Sound engineer must respect the musicians and singers. Singers sing and the glory goes to them, and the sound engineer must be in the background and is unnoticeable!

As a good judge at a football game! At a lecture I was specially impressed when you said it is important that the microphone is properly placed. Then the other intervention are superfluous ...

- Yes. You have a good orchestra, educated musicians who are 20-30 years engaged in perfecting its tone and then and I install a microphone badly, turn filters wrong, do something improper and thus destroy all their work. That's not OK. I have to honor musicians. You have a Stradivarius violin which itself sounds perfectly,

и тако уништим сав тај њихов рад. То није у реду. Ја морам да испоштујем музичаре. Имате Страдиваријеву виолину која сама по себи звучи перфектно, и сад ја тамо нешто да петљам, да се правим паметан... То би било погрешно.

Први пут сте на Тактонсу као пензионер. У пензији сте три месеца. Недостаје ли Вам посао?

- Знате, 38 година сам радио као тон-мајстор Словеначке филхармоније и радио сам и као тон мајстор љубљанске опере и снимио сам хиљаде и хиљаде минута музике певача и оркестара.

Психички сам се припремио за јутро у којем више нећу бити тон-мајстор и није ми проблем да будем пензионер. И даље радо идем на концерте, али сада као обичан слушалац. Драго ми је што сам као пензионер и овде, на Тактонсу.

Никола Главинић

and than to do anything to mess that up, to pretend to be the smart guy... That would be wrong.

First time on TAKTONS as a pensioner. Retired three months ago. Do you miss work?

You know, 38 years I worked as a sound engineer of the Slovenian Philharmonic Orchestra and worked as a sound engineer of the Ljubljana Opera. I've taken thousands and thousands of minutes of music singers and orchestras.

Mentally I prepared myself for the morning where I am not a sound engineer. It is not a problem for me to be a pensioner. I still gladly go to concerts, but now as an ordinary listener. I'm glad regardless to be on TAKTONS.

Nikola Glavinic

Словаци на Тактонску 2015. са чак осам снимака

Радио-телевизија Словачке (Radio and Television of Slovakia Slovak: Rozhlas a televízia Slovenska or RTVS) и ове године на Међународном такмичењу професионалних сниматеља звука има два представника. По други пут на Тактонс долази Љубош Валки, а с њим и Петер Данишка који је ту већ трећи пут. Обојица су у жирију. Стицајем околности овај двојац тон-мајстора из Словачке био је заједно овде и пре шест година. Љубош Валки је тон-мајстор (већ 35 година) у музичкој продукцији, а уједно и вођа тима тон-мајстора њихове радијске музичке продукције. Понуду учешћа на Тактонсу с радошћу је прихватио, без обзира на бројне пословне обавезе и пројекте у РТВС. Истакао је да су му колеге одговорне и да ће послове савладати без проблема и без њега тих неколико дана. Како је нагласио, врло радо долазе јер осим нових искустава и изазова, ту су предивни људи, првенствено колеге из других земаља, али одушевљени су и домаћинима који су, како каже, одлични.

Тон-мајстор из Словачке Љубош Валки ове године оцењује музичке снимке јер, како је већ навео, бави се музичком продукцијом израде звука, док његов колега Петер Данишка оцењује говорне снимке, тачније драме. Из знатижеље, али и с професионалног гледишта, преслушао је подоста снимака и мимо категорије коју оцењује. Од пре шест година, када је био на Тактонсу први пут, истиче да се технички квалитет снимака побољшао, што приписује и бољим техничким могућностима, али и искуству сниматеља, односно тон-мајстора. „Прогрес квалитета је очигледан и овај пут је доста уравнотежен звук на сваком снимку, материјал је квалитетан и тешко ће се одабрати победник“ – тврди Валки. Код оцењивања се није, нажалост, пуно обазирао на уметнички квалитет, који је прелеп, већ на шумове и на то да ли снимак има уједначене инструменте, на чврстоћу звука, техничке грешке – пуцкетање. Критеријума и аспеката за оцењивање има много. Без сумње, сви такмичарски снимци су квалитетни и у питању су само нијансе. Тактонс је, сматра он, јединствено такмичење и јединствена прилика. С друге стране, добро му је познат „Grand Prix Svetozára Stračinu“

Predstavitelia RTVS na Taktone 2015 súťažia s ôsmimi nahrávkami

Rozhlas a televízia Slovenska aj tohto roku na Taktone má dvoch predstaviteľov. Sú to zvukoví majstri Peter Daniška a Ľuboš Války. Obaja sú aj v odbornej posudzovacej porote a na Taktone boli spolu aj v roku 2009. P. Daniška je tu po tretí krát po sebe.

Ľuboš Války je zvukový majster v hudobnej výrobe a zároveň aj tým líder zvukových majstrov zvukovej výroby. Najprv v rozhlase a neskoršie v RTVS ako zvukový majster pracuje už 35 rokov. S kolegom Daniškom sa do Nového Sadu na túto unikátnu súťaž rozhodli prísť na návrh, ktorý predostrela Slavomíra Kubíčková, vedúca Odboru medzinárodnej spolupráce RTVS. „Neuvažovali sme dlho, chceli sme sem ísť, tu je dobre, sú tu dobrí ľudia, je tu fajn, už sme tu boli a poznáme situáciu. Obaja sme prácu, ktorej je teraz hodne, lebo sa rok končí, presunuli na kolegov a radi sme sem išli“ - poznamenal Ľ. Války. Na tohtoročnom Taktone hodnotí hudobné snímky, lebo je hudobným zvukárom pokým jeho kolega P. Daniška hodnotí slovesné snímky čiže rozhlasové hry. Keď ide o poznatky o Novom Sade nemal ich mnoho. To čo ho príjemne prekvapilo je fakt, že v rámci RNS pôsobí aj Slovenská redakcia v ktorej, podľa jeho slov jej členovia hovoria krásnou slovenčinou. V Srbsku do roku 2009 nepobudol a Taktone považuje ako jedinečnú súťaž ale aj podujatie na ktorom je možnosť získať mnoho skúseností a spoznať nových ľudí.

Aj zo zvedavosti aj z odborného aspektu si už vypočul početné nahrávky aj v rámci aj mimo kategórie, ktorú mu zverili. Mieni, že sa v podstate, technická kvalita nahrávok zlepšila, určite technikou ale aj skúsenosťami ľudí. Pred šiestimi rokmi, bol dosť veľký rozdiel medzi snímkami. Zdôraznil, že teraz je všetko to dosť vyrovnané a ťažko bude určiť víťaza. Pri oceňovaní hudby neprihliada na umeleckú kvalitu aj keď je dosť zavádzajúca ale sa upriamuje na technickú kvalitu – či je tam nejaký šum, či je tá snímka v stereofóne vyrovnaná, aby spektrum nebolo ani príliš úzke ani zbytočne široké pri niektorých nástrojoch, ak je tam sólový nástroj aby aj v rámci priestoru aj úrovne zapadol do podkladu, aby tam neboli nejaké praskance, technické chyby, výpadky....Vyzdvihuje, že aspektov je dosť veľa. Snímky si dopredu nevypočul a mieni, že

РТВС, најзнаменитије такмичење снимака међународног карактера фолклорне музике у Словачкој, а и шире.

Ове године се Словачка такмичи са чак осам снимака – концерт симфонијског оркестра, има и снимање живог наступа без микса, затим и два говорна снимка, односно радио-драме. Љубош Валки снимком концерта „Камил Петерај – 70 година“ на овогодишњем Тактонсу учествује и као такмичар. Његове добре утиске са Тактона употпуњују срдачни и драги људи, леп град и редакција Програма на словачком језику Радио Новог Сада.

Јасминка Ч. Галамбошован

technická kvalita je vyrovnaná a rozdielov je veľmi málo.

Okrem Taktonsu zdôraznil, že niečo také nepozná v rámci rozhlasu všeobecne v Európe, síce mu je dobre známa Grand Prix Svetozára Stračinu medzinárodná prehliadka nahrávok folklórnej hudby RTVS. Ľuboš Války tohto roku nie len, že robí porotcu ale aj súťaží nahrávkou čiže zvukovým záznamom z koncertu Kamil Peteraj 70. Inak Slovensko a RTVS súťaží až ôsmimi nahrávkami z toho sú dve aj rozhlasové hry.

S Ľubošom Válkym mala česť sa rozprávať a ďakuje za ochotu

Jasminka Činčuráková Galambošová.

Slovaks in Taktonsk 2015 present with even eight records!

Radio and Television of Slovakia (Rozhlas a televízia Slovenian or RTVS), this year at the International Competition of professional recording engineer, has two representatives. For the second time in Taktons comes Ljuboš Valki, and Peter Danisk who is here for the third time. Both were on the jury. Coincidentally, this duo-tone masters from Slovakia was together here six years ago. Ljuboš Valki a sound master (35 years) in music production, at the same time a team leader of the tone masters of their radio music production. The offer to participate in TAKTONS he accepted with a pleasure, regardless of the numerous business commitments and projects in RTVS. He pointed out that his colleagues at home are responsible professionals and they will easily cope with the eventual problems menawhile appeared As he pointed out, the colleagues who came to Taktons with him, are happy to be here, because in addition to new experiences and challenges, they are wonderful people, trilled with the excelent hosts, as they claimed.

Sound master from Slovakia Ljuboš Valki, this year assesses musical recordings beining, as already stated, involved in music production sound creation, while his colleague Peter Danisk evaluate voice recordings, namely drama. Out of curiosity, but also with professional reasons, he listened to a great deal of recordings which assessed his category, as well. Six years ago, when he was at TAKTONS for the first time, he points out, the technical quality of recordings improved, which is mainly thanks to the improved technical capabilities, but also to experienced sound techicians and sound engineers. „The progress of quality is obvious and this time is quite balanced sound in every record, the material is good quality and it will be difficult to choose a winner“ - claims Valki. When evaluating, he was not so much led by the artistic quality, which is beautiful, but concentrate on noise and the fact if the instruments are uniformed, on the strength of a sound, technical errors - crackling. Criteria and aspects of evaluation are many. Without a doubt, all competition recordings are of high quality and only shades are deciding. Taktons is, he believes, a unique competition and a unique opportunity.

On the other hand, he is familiar to the „Grand Prix Svetozara Stracinu“ RTVS, the largest competition of recordings international character of folk music in Slovakia and abroad.

Кристијан Маријус Бадеску РТВ Румуније

Да ли вам је ово први пут да наступате на Тактонс-у?

Први пут сам на Тактонсу присутан у физичком смислу, јер сам прошлих година слао снимке, али нисам долазио. Освојио сам вредну награду са снимком пре четири године. Ове године учествујем са једним снимком и надам се да ћу заузети једно од прва три места.

Која је тематика поменутог снимка?

Ради се о снимку камерне класичне музике, о једном квартету снимљеном на Фестивалул „Ђеорђе Енеску“ који није обрађен, односно послат је овде у изворном, непрерађеном облику. Како је реч о камерном снимку, делује као да је уложени напор знатно мањи него када снимате, нпр., симфонијски оркестар, али да бисте добили жељени звук, уложите у њега све што знате, без обзира на састав оркестра.

Који су ваши утисци, с обзиром да се по први пут налазите у Новом Саду?

Да. Први пут сам у Новом Саду, али срећом не по први пут у Србији. Свиђа ми се, овде је прелепо, људи су веома сталожени, локација веома добра а град одише традицијом и једним дивним средњоевропским шармом.

Којим се послом бавите у Букурешту, у Радио Румунији?

Ја сам тонски инжењер, а радим и у студију и у репортажним колима. Радим углавном за два програма – музички и културни, а понекад и за сателитски канал.

Како оцењујете квалитет звука који емитују румунске радио-станица?

Мислим да се налази на једном завидном нивоу, колико сам лично имао прилике да слушам програм. Треба ипак имати у виду да је сигнал модификован, да пролази кроз разне филтере и да, нормално, он више није исти као кад долази директно с извора.

Замолио бих вас за неколико речи о овогодишњој конкуренцији и овогодишњим снимцима?

Конкуренција је веома јака ове године, снимци су веома квалитетни, један бољи од другог! Веома је тешко чути ту разлику међу снимцима, како би се могла направити одгоравајућа хијерархија, у смислу оцењивања.

Christian Marius Badescu, RTV Romania

Are you for the first time performing on TAKTONS ?

I am for first time in the physical sense present on TAKTONS, in the previous years I sent recordings but have not been here. I won a valuable prize with a recording of four years ago. This year I participate with one audio shot and I hope to take one of the top three places.

What is the theme of the mentioned record?

It is a recording chamber classical music, one quartet recorded on Festival „Gheorghe Enescu“ which was not processed but sent here in the original, unprocessed form. As this is a recording chamber, it seems the effort is significantly smaller than when shooting, eg., a symphony orchestra, but to get the sound you want, invest in him all you know, regardless of the composition of the orchestra.

What are your impressions, considering that you are for the first time in Novi Sad?

Yes. First time in Novi Sad, but fortunately not for the first time in Serbia. I Like it, here is beautiful, the people are very calm, with the very good location and the town is steeped in tradition carrying a beautiful Central European charm.

What business do you run in Bucharest, Romania Radio?

I'm a tone engineer, and I'm working in the studio and in OB vans. I work mainly for two programs, music and culture, and sometimes for a satellite channel.

How do you assess the quality of the sound emitted by the Romanian radio stations?

I think it is on one high level, how much I personally had the opportunity to listen to the program. However, one should bear in mind that the signal is modified, it passes through various filters and, of course, it is no longer the same as when coming directly from the source.

I would ask you a few words about this year's competition and this year's recordings?

The competition is very strong this year, the recordings of high quality, one better than the other! It is very difficult to hear the difference between recordings, in order to make proper hierarchy, in terms of evaluation.

Daniel Oncu

Кристијан Маријус Вадеску и Данијел Ончу

УЧЕСНИК ТАКТОНСА ОД 1983. ГОДИНЕ

Зоран Јерковић, дугогодишњи тон-мајстор и дизајнер звука у Радио Београду, професор Факултета драмских уметности, али и већ дуги низ година члан жирија Тактонса, учествовао је првом Тактонсу, а на другом је и победио.

„У то време сам био ‚стални‘ човек у Радио Београду, па сам рекао да нећу више да шаљем снимке како би и други дошли на ред за награду, али сам стално долазио на Тактонс. После оних несрећних година паузе, Тактонс је обновљен, а ми смо причали о проблему који смо регистровали у годинама пре паузе – жирирање. Из неких разлога се дешавало да неко добио слабију оцену како не би био најбољи. Пошто је систем такмичења такав да сами учесници оцењују своје радове, онда смо размишљали како би се тај проблем могао решити. Поновним покретањем Тактонса, који је међународни фестивал, решили смо да створимо неки стални жири од људи који званично немају никакве везе са матичним кућама које шаљу

Zoran Jerkovic, a longtime sound engineer and sound designer at Radio Belgrade, Faculty of Drama Arts, but also for many years a member of the jury TAKTONS, participated in the first TAKTONS, on the other, to win.

„At that time, I was a „man of“ Radio Belgrade, so I said to myself, I would not send any more recordings to others come in line for the award, but I kept coming to Taktons. After those unfortunate years of break, Taktons has been restored, and we were talking about a problem that we registered in the years before, the problem of jury judgement. For some reason, it happened before that some competitors got a bad mark in order not to be the best. Since the system of competition is such that the participants themselves evaluated each others work, then we thought how to solve this problem. Relaunching TAKTONS, which is an international festival, we decided to create a permanent jury of people who officially have nothing to do with the parent companies which send their sound engineers and program on jury selection.

Meanwhile, I had quit Radio Belgrade to be able to taught at the Faculty of Drama Arts, De-

своје тон-мајсторе и емисије на жирирање.

Како сам ја дао отказ у Радио Београду да бих предавао на Факултету драмских уметности, на катедри за снимање и дизајн звука, онда је Арпад (Основић) рекао да ћу ја бити у жирију. Практично, од 2002. сам стални члан жирија. Други човек који је најдуже ту јесте колега Матјаж Цулиберг, као члан техничке комисије Европске радиодифузне уније. Нас двојица смо били једини првих неколико година; сами смо слушали све емисије. То је много за слушни апарат, а превише је и за концентрацију. Пре неколико година смо увели и трећег члана - колегу Денеша из Мађарског радија из Будимпеште, а ове године имамо и четвртог помоћника, а то је колега из Беча. И сада од петнаест категорија свако од нас ће бити стални члан у шест, седам категорија.“

Какав је квалитет пријављених радова?

„Констатовали смо већ првог дана, после првих преслушаних емисија, да је приметан и видљив напредак, а то је најважније. У то смо још више били сигурни када смо поново преслушали победничка дела с претходног Тактонса! Има квалитетнијих дела од победничких из 2013. године.“

Када је реч о овогодишњим такмичарима, има ли младих у свему томе?

„На то питање бих могао боље да одговорим након сутрашњег жирирања студентских радова. Углавном последњих пет, шест Тактонса ја виђам мање-више све иста лица, има промена, има млађих, али мало“.

Колико је тешко оцењивати радове?

„Мени је то веома тешко. Целог живота полазим од себе јер где год да ставим свој потпис имам огромну одговорност. Кад је слушање у питању, на почетку и на крају стоји најтежи квалификатив; на крају се то сведе на субјективну процену. Наравно, постоје параметри који нам омогућују да ту субјективност објективизирамо. У свих осам параметара по којима дајемо оцене за драму, и седам за музику, постоје врло мерљиве и објективне ствари којима се водимо, али на крају се то сведе на лично осећање. Све своје знање, умење, искуство и концентрацију морате упутити тој музичкој нумери или том делу радио-драме.“

partment for recording and sound design, then Arpad claim that I will be in the jury. Practically, since 2002 I am a permanent member of the jury. Another member with the long tradition in jury is a colleague Matjaz Culiberg, being also a member of the Technical Commission of the European Broadcasting Union. The two of us were the only jury members for the first few years; we ourselves have listened to all the shows. That's a lot for a hearing aid, and too many even for concentration. A few years ago we introduced the third member, a colleague Denes from the Hungarian Radio Budapest, and this year we have a fourth member, and that's colleagues from Vienna. At the moment, among fifteen categories, each of us will be covering six or seven of them. „

What is the quality of entries?

„We have concluded even the first day, after the first listenings, noticeable and visible progress in the works, and this is most important. We are even more sure in this fact when we once again listen to the winning works from the previous TAKTONS! There are recordings of better quality than the winners from the 2013 year. „

When it comes to this year's contestants, where are the young people in all this?

„This question could better answered after tomorrows judgement of student papers. Mainly the last five, six TAKTONS, I'm seeing more or less all the same faces, there is a change, there are younger, but not enough. „

How difficult is to rate the works?

„I find it very difficult. All my life I start from myself, wherever I put my signature I need to take a huge responsibility. When it comes to the estimation, at the very beginning and at the end, stays the most difficult qualification of all; it always comes down to the subjective assessment. Of course, there are parameters that allow us to objectify this subjectivity. In all eight parameters by which we give estimates for drama, and seven for the music, there are very measurable and objective things that guide us, but at the end of the day, it is always up to the personal feeling. All your knowledge, skills, experience and concentration you need to put in the music track or that part of the radio drama. „

Jelena Mijatovicgh

Јелена Мијатовић

 EVALUATION SCORE FORM OBRAZAC ZA OCENJIVANJE SNIMKA							
ID		Category Kategorija			Date Datum		
Position of Evaluator (1-7) Mesto slušaoca (1-7)		Other information Ostale informacije					
Parameters Parametri		Points Ocene					Perceptions Zapažanja
		1	2	3	4	5	
1. Spatial impression • Prostorni utisak							
2. Stereo impression • Stereo utisak							
3. Transparency • Prozračnost							
4. Sound balance • Ravnoteža zvuka							
5. Sound colour • Boja zvuka							
6. Noises and disturbances • Šumovi i smetnje							
7. Effects • Efekti							
8. Main impression • Opšti utisak							
Center Centar						Signature Potpis	

OBRAZAC ZA OCENJIVANJE SNIMKA OBRAZAC ZA OCENJIVANJE SNIMKA OBRAZAC ZA OCENJIVANJE SNIMKA

ТАКО НЕШТО НЕ ПОСТОЈИ У АМЕРИЦИ!

Велика нам је част што је Тактонс посетио и професор Алекс Кејси из Сједињених Америчких Држава, предавач на Масачусетском универзитету (у граду Лоуелу) и будући председник Асоцијације аудио-инжењера (AES). Предаје технологију снимања звука не Департману за музику, који има више музичких програма, и они укључују и програме технологије музике у вези са снимањем звука и курсеве из аудио-технологије и акустике.

„Први пут сам овде, али сам већ раније, мислим пре две године, чуо за Тактонс, Постоје чланови Асоцијације аудио-инжењера који су раније већ посетили Тактонс...”

На питање да ли постоји слично такмичење у САД-у, односно манифестација која ће оцењивати и бринути само о квалитету звука, професор Кејси је одговорио:

„Морам вам рећи да је ово нешто потпуно јединствено. Истина, Асоцијација аудио-инжењера одржава такмичење снимака – и тиче се искључиво квалитета звука и занатске вештине аудио-инжењера, али само за студенте, не и за професионалце. Наравно, у САД-у постоји награда „Греми“ за комерцијална музичка издања, у којима се оцењује неколико техничких категорија, али на крају се све своди на популарност звезде која изводи одређену музичку нумеру. Дакле, не постоји никакво такмичење које ће оцењивати радијске емитере. Због тога ми је Тактонс тако узбудљив јер је потпуно оригиналан.“

На крају кратког разговора, професор Кејси је обећао да ће препоручити Тактонс као место које пружа могућност за стицање нових знања.

„Чак мислим да Тактонс може утицати и на оно што радимо у Сједињеним Америчким Државама и да може подићи продукцијски ниво на један виши степен!“

разговарала Вера Малетић

THERE IS NOTHING SIMILAR TO TAKTONS IN USA!

It is a great honor for Taktons visited by professor Alex Casey from the United States, a lecturer at the University of Massachusetts (in Lowell) and a future president of the Association of audio-engineers (AES). He teaches the technology of sound recording on Department of music, which has more music programs, and they include programs of music technology in conjunction with sound and courses in audio technology and acoustics.

„I came for the first here, but I already, I think two years ago, heard of Taktons. There are members of the Association of audio engineers who have previously visited Taktons ...“

Asked whether there is a similar contest in the United States, or an event that will be evaluated and care only about the sound quality, professor Casey replied:

„I must tell you that this is something completely unique. True, the Association of audio engineers holding a competition audio shots - and are solely between sound quality and craftsmanship audio engineers, but only for students, but not for professionals. Of course, in the US there is the „Grammy“ award for commercial music releases, where several technical categories are evaluated, but in the end it all comes down to the popularity of the stars who performed the particular track. So, there is no competition to be judged by radio broadcasters. This is why Taktons is so exciting to me, because it is completely genuine.“

At the end of a short conversation, professor Casey promised to recommend Taktons as a place that offers the opportunity to acquire new qualifications.

„I even think that Taktons can affect what we do in the United States and that it can raise the production level to a higher level!“

Vera Maletic

Алекс Кејси

Флоријан Камерер, Радио-телевизија Аустрије (ORF), председник групе за гласност (Loudness) у Европској радио-дифузној унији (EBU):

Наслов вашег предавања „Give peaks a chance“ је веома духовит. Које су ваше главне поруке и препоруке?

Порука је да заиста морамо да променимо начин на који меримо и гледамо на аудио-сигнал и рад са њим, од старог максималног мерења и миксовања до максимума гласноће. То је веома, веома велика промена. То је промена за 180 степени. Наравно да је јасно да се то неће догодити преко ноћи. Али та промена је већ отпочела пре неколико година на ТВ и резултати су веома добри и обећавајући. Жалбе публике су нагло опале, што је фантастична ситуација за оне који праве програм и инжењере који раде микс. То је прави начин како се то ради. То је главна порука.

Препорука је такође за све који раде са звуком а који још нису увидели важност теме о гласности (loudness), да почну да читају о гласноћи звука. Треба уронити у овај нови простор, јер ће он ускоро бити једини систем и шема према којој ћемо обрађивати звук у будућности. Наравно, проћи ће много година док не почне свуда да се користи, али, видим заиста светлу будућност за употребу loudness система у поређењу са пиком.

Председник сте групе за гласност ЕБУ која је радила на стандарду Р128. Да ли сте задовољни његовом применом?

Да, веома сам задовољан. Уложили смо много напора како би упутство било кратко и што прецизније. Урадили смо две ревизије до сада, увели још неколико детаља, али основно упутство је исто од почетка. Уколико су вам потребна додатна објашњења, даћемо вам још неке техничке докуменате о аспектима стандарда Р 128.

Нисте први пут у Новом Саду. Какви су ваши утисци о Тактонсу, граду Новом Саду, конференцији ...

Био сам овде први пут пре три године, овде на Тактонсу, у време када су организатори размишљали о томе да размотре примену стандарда Р 128, као и миксера у будућности. Данас, три године касније упараво се то дешава. Још није увек обавезно да снимак за такмичење буде у

FLORIAN CAMERER, ORF, Chairman EBU- group PLOUD:

The title of your lecture is very humorous. What is your message and what are your recommendations from your lecture?

The message is that we really need to change the way we measure and look at audio signals and work with audio signals, from the old peak solution measuring and mixing to peak to loudness. That's a very, very big change. That's basically a 180 degree change. Of course it's clear that this will not happen overnight. But it already has started several years ago in TV and the results are very good and promising. The complaints of the audience have gone down tremendously, and also for the programmed producers and mixing engineers it's a fantastic situation. It's just the right way to do it. That was the main message.

The recommendation is for everyone that works in audio that has not yet look into what this loudness topic is, to start in reading about to start getting loudness. There are really cheap plug in also, so dive into this new area because it will be the only system and scheme that we treat audio in the future. It will pass many years off course until it used everywhere but I see really bright future for audio here using the loudness system compare to peak.

You are the chairman of loudness group in EBU, and you work on standard R 128. Are you satisfied with implementation?

Yes I am very happy with it. We took a lot of effort to make this recommendation as short and as precise as it is. We have done 2 revisions up to now introducing a few more details, refining a couple of details but the basic recommendation is still there just like from the beginning and it's a very short, simple and precise recommendation. When you want to have more details we have a several other technical documents in EBU that expend on a several aspect on standard R 128.

This is not your first time in Novi Sad. Tell me some of yours impressions about Taktons, the city of Novi Sad, Conference...

I was here for the first time before three years, here in Taktons and that time the organizers were here thought and announced that they will look into making R 128 and also a necessary property of the mixers in the future. Today, three years later that has actually been the case. It's not yet mandatory that you have to deliver at R

P 128 минус 23 LUFS-a , али о томе сам разговарао са организаторима и имам утисак да ће то ускоро бити обавеза. Такође сам учествовао као члан жирија у барем две такмичарске категорије и већина снимака су већ били нормализовани по гласности. То је веома охрабрујуће. Само 10% радова још увек није нормализовано по гласности. То је штета, јер су били толико гласни да их је било тешко поредити са другима. За такмичење је посебно важно да сви снимци буду нормализовани по гласности да би се могли упоредити.. Али Тактонс има положај и прилику за постизање тог циља. Радујем се што ћу у будућности видети да су снимци потпуно нормализовани по гласности.

Никола Главинић

128 minus 23 LUFS the entries to the competition but speaking with the organizers I have the impression that it will be mandatory soon. I was also taking part at least in the 2 categories of the competition in the jury and most of the records were already loudness normalized. That was very encouraging. Only a 10% has not been yet loudness normalized. It is a pity because they were so loud that it was difficult to judge to the others. Especially in the competition it is important that everything is presented loudness normalized to compare. But Taktons is a very good position to achieving that. I am looking forward to see a fully loudness normalized competition in the future.

Nikola Glavinic

У студију ПС1 Радио Новог Сада
Представљена књига „Стереофонија –
теорија и пракса“

Дизајнери звука Радио Београда, Љубинко
Гордић и Здравко Маљковић, преточили су
своје вишедеценијско искуство снимања
класичне музике „на терену“ у занимљиву
и професионалцима веома корисну књигу.
За сада је књига „Стереофонија – теорија
и пракса“ одштампана у свега неколико
примерака, да би била показана на Тактонсу,
а право издање се очекује до септембра
следеће године, и требало би да је објави
РТС. Рецензенти књиге, професори Соња
Крстић и Велибор Хајдуковић, изразили
су нескривено одушевљење написаним и
изразили уверење да ће књига „Стереофонија
– теорија и пракса“ бити прихваћена и као
уџбеник.

припремио Никола Главинић

Presentation of the book „Stereofonija - Theo-
ry and Practice“

Sound designers from Radio Belgrade, Lju-
binko Gordić and Zdravko Maljkovic, poured their
decades of classical music recordings experi-
ence „on the ground“ in an interesting and very
useful book for professionals. For now, the book
„Stereofonija - Theory and Practice“ is printed
in a few copies, to be shown on TAKTONS, but
the real issue is expected by September next
year, and it should be printed by RTS. The book
reviewers, professors Sonja Krstic and Velibor
Hajduković, expressed undisguised delight with
written and expressed their confidence that the
book „Stereofonija - Theory and Practice“ will be
adopted as a textbook.

prepared Nikola Glavinić

Studio PS1 Radio Novi Sad

Novi Sad, 18.-21.11.2015.
15. Međunarodno takmičenje
tonskih snimaka javnih radiodifuznih servisa

Novi Sad, November 18-21, 2015
15th International Competition
of Radio-Diffusion Public Services
Sound Recordings

Одржан традиционални Тактонсов гала концерт у Студију „М“

Џез за сладокусце

Оркестар Александра Дујина и гошћа из Белгије, најбоља тамошња џез певачица Хилде Ванхове приредили су пријатно музичко вече за госте, учеснике Тактона и слушаоце Радио Новог Сада, јер се концерт снимао у склопу циклуса јавних емисија „М кључ“. На репертоару су били џез стандарди Џорџа Гершвина, Мајлса Дејвиса, Дјука Елингтона, и других, као и евергрини Бразилаца Антонија Карлоса Жобима и Луиза Бонфе.

Taktons traditional gala concert held in Studio „M“

Jazz for gourmets

Alexander Dujin Orchestra and a guest from Belgium, their best local jazz singer Hilde Vanhove prepared a pleasant musical evening for the guests, TAKTONS participants and listeners of Radio Novi Sad, because the concert was recorded in the frame of the public show „M key“. The repertoire includes jazz standards by George Gershwin, Miles Davis, Duke Ellington, and others, as well as evergreens by Brazilians – Antonio Carlos Jobim and Luiz Bonfá.

Доделом награда у Студију М Радио Новог Сада, завршен је овогодишњи Тактонс, међународно такмичење тонских снимака. У 15 категорија, у конкуренцији је било више од 100 снимака, а укупни победник на основу збира оцена и за радио и за телевизију јесте Радио-телевизија Словеније. Награде, дипломе и плакету у име свог јавног сервиса примио је тон мајстор РТВ Словенија, Марко Вогринц.

Награду Иван Феце, у част аутора идеје о Тактонсу, за снимак који има највишу просечну оцену, добио је Александар Марковић, тон-мајстор Радио Новог Сада Радио-телевизије Војводине.

Редакција Билтена